

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Jacek Błaszczyk (sprawozdawca)

Protokolant Weronika Woźniak

przy udziale prokuratora del. do Prokuratury Krajowej Jerzego Kopcia,
w sprawie **M.P.**

skazanej z art. 148 § 1 kk i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 11 grudnia 2025 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 20 listopada 2024 r., sygn. akt II AKa 257/24

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 1 lipca 2024 r., sygn. akt II K 75/23,

**1. uchyla zaskarżony wyrok oraz utrzymany w nim w mocy
wyrok sądu pierwszej instancji i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Zamościu do ponownego rozpoznania,**

**2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. C.L. - Kancelaria
Adwokacka w Z. kwotę 2952 (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt
dwa) złotych, w tym 23 % VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji**

oraz za obronę z urzędu M.P. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

Jacek Błaszczyk

Jarosław Matras

Marek Pietruszyński

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 1 lipca 2024 roku, sygn. akt II K 75/23, **M. P.** została uznana za winną popełnienia czynów z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. oraz art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii i na mocy art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzeczono w stosunku do niej karę łączną w wymiarze 10 lat i miesiąca pozbawienia wolności.

Na skutek wniesionej przez obrońcę oskarżonej apelacji, wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 20 listopada 2024 roku, sygn. akt II AKa 257/24, zaskarżony wyrok utrzymano w mocy.

Od tego wyroku kasację wniósł obrońca, który rozstrzygnięciu zarzucił naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, tj. art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. poprzez zaniechanie uchylenia zaskarżonego apelacją wyroku – mimo, że Sąd I instancji był nienależycie obsadzony, albowiem orzekła w nim sędzia X. Y., która została powołana na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Zamościu, na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] z dnia [...] 2020 roku oraz rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych ustaw, a tym samym wadliwość procesu powołania sędziego, prowadziła do naruszenia standardów niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych UE oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu w sprawie o sygn. akt II K 75/23, i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Okręgowy w Zamościu wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o uwzględnienie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna.

Na wstępie należy zaznaczyć, że Sąd Najwyższy jest związany uchwałą trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA-I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7). Wykładnia prawa zawarta w tej uchwale jest nadal obowiązująca i w myśl art. 87 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 1093, ze zm.) Sąd Najwyższy pozostaje nią związany jako zasadą prawną. Sąd Najwyższy konsekwentnie staje na trafnym stanowisku, że nic w tym względzie nie zmienia wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 (por.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; por. także m.in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2023 r., II KK 489/21; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2023 r., II KK 74/22). W uchwale trzech Izb Sąd Najwyższy orzekł, że: „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.” W uzasadnieniu opisywanej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że wadliwość procedury nominacyjnej nie powoduje automatycznie tego, iż sąd powszechny z udziałem sędziego powołanego w takiej procedurze jest sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Pogląd zawarty w uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego został następnie potwierdzony w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Z tego orzeczenia wynika, iż „brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka sytuacja zachodzi jedynie w stosunku do sędziów Sądu Najwyższego, którzy otrzymali nominacje w takich warunkach”. Jednocześnie Sąd Najwyższy uznał, że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy nowelizującej nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1.

Istotne jest także stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce*. ETPCz wskazał w nim na negatywny wpływ nowelizacji ustawy o KRS na prawo stron do „sądu ustanowionego ustawą”, stwierdzając: „na mocy ustawy nowelizującej z 2017 r., która pozbawiła gremia sędziowskie prawa do powoływania i wyboru sędziów zasiadających w KRS – prawa przyznanego im przez dotychczasowe ustawodawstwo i mającego oparcie w standardach międzynarodowych – władza ustawodawcza i wykonawcza uzyskały decydujący wpływ na skład KRS [...]. Ustawa praktycznie usunęła nie tylko dotychczasowy system przedstawicielski, ale także gwarancje niezależności sądownictwa w tym zakresie. W rezultacie umożliwiło to władzy wykonawczej i ustawodawczej bezpośrednią lub pośrednią ingerencję w procedurę powoływania sędziów, z której możliwości te władze skorzystały – o czym świadczą chociażby okoliczności towarzyszące zatwierdzaniu kandydatów na sędziów do KRS [...] (pkt 274 wyroku z dnia 22 lipca 2021 r., skarga 43447/19). W późniejszym wyroku Wielkiej Izby z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie *Grzęda przeciwko Polsce* (skarga nr 43572/18) ETPCz przyjął, że „[...] cały ciąg wydarzeń w Polsce [...] wyraźnie wskazuje na to, że kolejne reformy sądownictwa miały na celu osłabienie niezawisłości sędziowskiej, poczynwszy od poważnych nieprawidłowości w wyborze sędziów Trybunału Konstytucyjnego w grudniu 2015 r., poprzez przebudowę KRS i

utworzenie nowych izb w Sądzie Najwyższym, po rozszerzenie kontroli Ministra Sprawiedliwości nad sądami i zwiększenie jego roli w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów” (pkt 348). Przywołane stanowisko o statusie KRS zostało podtrzymane także w innych orzeczeniach ETPCz (por. wyrok z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19; wyrok z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20, wyrok pilotażowy z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce*, skarga nr 50849/21).

Powodem uchylenia wyroku w tej sprawie jest orzekanie przez Sąd Okręgowy w Zamościu z udziałem sędziego X. Y., która postanowieniem Prezydenta RP z dnia 13 marca 2023 r., 1130.[...].2023, została powołana na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Zamościu (odebranie nominacji miało miejsce w dniu 22 marca 2023 r.), co nastąpiło na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy nowelizującej. Krajowa Rada Sądownictwa uchwałą Nr [...] zarekomendowała X. Y. do powołania na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Zamościu. Jako, że ww. sędzia orzekała w tej sprawie już po nominacji na stanowisko w sądzie wyższej instancji i przeszła pozytywnie procedurę konkursową przed Krajową Radą Sądownictwa w kształcie nadanym ustawą nowelizującą, konieczne było zbadanie czy Sąd z jej udziałem stanowi „sąd należycie obsadzony” w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz „sąd ustanowiony ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Stosując w niniejszej sprawie kryteria oceny niezależności sędziego powołanego w nowej, wadliwej procedurze, Sąd Najwyższy uznał, że Sąd z udziałem SSO X. Y. nie był należycie obsadzony, czego dowodzą następujące okoliczności.

Po pierwsze, sędzia zdecydowała się przystąpić do procedury awansowej przed wadliwie obsadzoną KRS pomimo tego, że na posiedzeniu w dniu 29 stycznia 2020 r. Kolegium Sądu Apelacyjnego w Lublinie podjęło uchwałę o odstąpieniu od opiniowania kandydatów na wolne stanowiska sędziowskie w Sądach Okręgowych w Lublinie, Siedlcach i Zamościu. Dodatkowo Zgromadzenie Ogólne Sędziów Apellacji Lubelskiej na posiedzeniu w dniu 31 stycznia 2020 r. podjęło uchwały wzywające sędziów do wycofania się z procedur konkursowych prowadzonych przed

niekonstytucyjnym organem (treść uchwał została przywołana w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia z dnia 5 czerwca 2024 r., II KK 629/23). Oprócz systemowej wadliwości samej procedury nominacyjnej, w której uczestniczyła sędzia X. Y., należało wziąć pod uwagę sam przebieg postępowania konkursowego, zakończony jej rekomendowaniem na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Zamościu. W tym postępowaniu zespół Krajowej Rady Sądownictwa, na posiedzeniu w dniu 6 marca 2020 r., po przeanalizowaniu dostępnych materiałów, jednogłośnie rekomendował do powołania na dwa wolne stanowiska dwie kontrkandydatki X. Y.. Ponadto, co istotne, sędzia X. Y. otrzymała negatywną ocenę kwalifikacyjną sporządzoną przez sędziego wizytatora. Z tej opinii wynika m.in., że kandydatka wykazuje się średnim przygotowaniem do objęcia urzędu sędziego sądu okręgowego. Odwołując się do statystyk sędzia wizytator wskazała, że w zakresie obciążenia i wydajności wyniki statystyczne ww. sędziego są lepsze od wyników Wydziału, w ramach którego orzekała, jedynie w zakresie ujętego procentowo kończenia spraw i odraczania spraw – pozostałe wskaźniki w zakresie obciążenia i wydajności są gorsze od wyników Wydziału i okręgu. Sędzia X. Y. miała lepszą od średniej w Wydziale i okręgu terminowość sporządzania uzasadnień, jednakże odnośnie do sprawności postępowania sędzia wizytator wskazała, że wyniki kandydatki nie są dobre, w ocenianym okresie nie opanowała bowiem wpływu spraw. W opinii wskazano także, że Kandydatka wykazuje znajomość prawa materialnego na poziomie zadowalającym. Podsumowując podkreślono, że pozytywne aspekty pracy Pani sędzi – zdaniem wizytatora – nie mogą zniwelować poważnych uchybień stwierdzonych w toku sporządzania opinii, jak i przez Sąd Okręgowy w Zamościu. Dwie pozostałe osoby startujące w przedmiotowym konkursie otrzymały oceny „bardzo pozytywne”, pomimo tego jedna z takich osób nie otrzymała ostatecznie rekomendacji Rady, zaś otrzymała ją właśnie X. Y.. Co więcej, ostatecznie rekomendacje Krajowej Rady Sądownictwa otrzymały dwie osoby, które udzielały poparcia kandydatom na członków Krajowej Rady Sądownictwa, podpisując stosowne listy poparcia (o czym szerzej poniżej). Tym samym trzeba zauważyć, że sędzia X. Y. uzyskała rekomendację Krajowej Rady Sądownictwa pomimo braku rekomendacji zespołu oceniającego KRS, negatywnej opinii sędziego wizytatora, pozytywnej opinii wizytatorów o dwóch kontrkandydatkach, jak również dopiero w

ostatecznym głosowaniu Rady, które poprzedziło uzyskanie dodatkowych informacji o jej kandydaturze. Udzielając rekomendacji Rada w uchwale podała, że decydujący był najdłuższy staż orzeczniczy i doświadczenie zawodowe, zaś w kontekście negatywnej opinii sędziego wizytatora Rada uwzględniła uwagi Kandydatki do oceny i nie podzieliła wniosków wizytatora. Zdaniem KRS analiza treści oceny nie pozwala na wysnucie wniosku tożsamego z końcową konkluzją wizytatora. Podniosła, że niewątpliwie kandydatka dopuściła się pewnych uchybień, natomiast nie miały one tak rażącego charakteru, aby miały skutkować negatywną oceną jej pracy, uwzględniając m.in. dane statystyczne dotyczące stabilności orzecznictwa czy kończenia spraw, jak również przedłożoną pozytywną opinię Prezesa Sądu Rejonowego w Zamościu.

Po drugie, sędzia X. Y. dała wyraz swojej akceptacji dla tzw. reform wymiaru sprawiedliwości poprzez dwukrotne podpisanie list poparcia dla kandydata do Krajowej Rady Sądownictwa – sędziego Z. Ł. – co miało miejsce w 2018 r. i w 2022 r. Każdy z takich podpisów ma istotne znaczenie z punktu widzenia rozstrzygnięcia testu niezależności i bezstronności, jednakże w tej sprawie kluczowe jest złożenie drugiego z wymienionych podpisów na liście poparcia. O ile wsparcie dla sędziego Z. Ł. w 2018 r. można próbować tłumaczyć sędziowską solidarnością regionalną oraz uwzględnić fakt, że w tamtym czasie brak było orzeczeń przesądzających status Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy nowelizującej oraz konsekwencje tego statusu, o tyle już powyższe argumenty nie dają się przełożyć na zachowanie SSO X. Y. w 2022 r. Złożenie drugiego z podpisów miało bowiem miejsce już po wydaniu orzeczeń kwestionujących sposób wyboru składu osobowego Krajowej Rady Sądownictwa i wskazujących na negatywne skutki funkcjonowania tak ukształtowanej Rady, związane z jej powiązaniem z władzą polityczną, które były znane powszechnie. Nastąpiło to zwłaszcza po wydaniu opisanej w pierwszej części uzasadnienia uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego oraz orzeczeń trybunałów międzynarodowych: m.in. wyroku TSUE z dnia 19 listopada 2019 r., C-585/18, C-624/18 i C-625, czy powoływanego już wyroku ETPCz w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce*. Po drugie, nie można pominąć tego, że podpisanie listy poparcia w 2022 r. miało miejsce już po uzyskaniu pozytywnej uchwały Krajowej Rady Sądownictwa (która jest dokumentem z dnia [...] 2020 r.), a

przed otrzymaniem nominacji z rąk Prezydenta RP, który to okres (ostatecznie od dnia [...] 2020 r. do dnia [...] 2023 r.) był obiektywnie długotrwały. Tym samym złożenie drugiego z podpisów niejako poprzedzało uzyskanie wyczekiwanej nominacji.

W ocenie Sądu Najwyższego nie można również pominąć faktu wzięcia udziału w posiedzeniu plenarnym Rady, na którym zapadła uchwała z dnia [...] 2020 r., Nr [...], sędziego Z. Ł., który nie wyłączył się od głosowania, a któremu sędzia X. Y. udzieliła wcześniej (w 2018 r.) poparcia jako kandydatowi na członka Rady. Wskazane okoliczności trudno interpretować inaczej jak tylko w ten sposób, że awans zawodowy sędzi X. Y. był istotnie powiązany z podpisywaniem kolejnych list poparcia dla kandydata do KRS, sędziego Z. Ł.

Nie bez znaczenia pozostaje także to, że Pani X. Y. kilkakrotnie już ubiegała się o awans na urząd sędziego sądu okręgowego i do czasu awansu uzyskanego ostatecznie w 2023 r. nie udało jej się przejść pozytywnie żadnej procedury konkursowej. Podejmowane przez nią próby miały miejsce w latach 2005, 2007 i 2009. W tych postępowaniach konkursowych sędzia X. Y. uzyskiwała od sędziów wizytatorów opinie „umiarkowanie pozytywne”, w pierwszej procedurze otrzymała także negatywną opinię Kolegium Sądu Okręgowego w Zamościu. Droga awansowa sędziego X. Y. została szczegółowo opisana w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2024 r. wydanego w sprawie II KK 629/23. W tym zakresie Sąd Najwyższy odsyła do zawartych w tym orzeczeniu ustaleń, ocen i wniosków.

Zaprezentowana powyżej argumentacja prowadzi do wniosku o braku spełnienia przez ww. sędziego standardów instytucjonalnej niezależności i bezstronności. Udział w wadliwej procedurze konkursowej przed KRS w momencie, gdy działalność tego organu była jawnie i przez różne organy kwestionowana, uzyskanie rekomendacji KRS pomimo braku rekomendacji zespołu Rady i negatywnej opinii sędziego wizytatora, uwzględnienie konsekwentnych wcześniejszych prób ubiegania się o awans, które nie przyniosły zakładanego rezultatu, zachowania dające wyraz poparcia dla tzw. reform wymiaru sprawiedliwości, w rzeczywistości mających skutki destrukcyjne, muszą zostać ocenione krytycznie i jako wystarczające dla negatywnego wyniku testu

niezależności i bezstronności. Dlatego też zasadne jest twierdzenie, że sąd z udziałem SSO X. Y. (w tej sprawie orzekającej jeszcze w Sądzie Rejonowym, ale już po uzyskaniu nominacji w wadliwej procedurze) nie był sądem należycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Dodatkowo należy podkreślić, że Sądy orzekające z udziałem SSO X. Y. były już uprzednio poddawane ocenom - testom niezależności i bezstronności składu w innych sprawach zawisłych przed Sądem Najwyższym, prowadząc do uchylenia orzeczeń wydawanych z udziałem tego sędziego z powodu bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. powołane już postanowienie z dnia 5 czerwca 2024 r., II KK 629/23, wyrok z dnia 16 stycznia 2025 r., II KK 322/24 oraz wyrok z dnia 29 stycznia 2025 r., II KK 371/24).

Zdaniem Sądu Najwyższego zaszła konieczność uchylenia nie tylko zaskarżonego kasacją wyroku, ale także wyroku Sądu meriti i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Zamościu, jako właściwemu do przeprowadzenia postępowania w pierwszej instancji.

Przeprowadzając postępowanie ponownie Sąd Okręgowy, jak również potencjalnie następnie Sąd Apelacyjny w Lublinie jako sąd odwoławczy, będzie miał powyższe uwagi na względzie i zagwarantuje prawo stron postępowania do rzetelnego procesu oraz bezstronnego, niezależnego instytucjonalnie sądu.

Z tych też względów należało orzec jak w wyroku.

Jacek Błaszczyk

Jarosław Matras

Marek Pietruszyński

[WB]

[a.ł]